

ПОЗИКОВИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ НИМ

Дубина В.В. здоб. ОС «магістр»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **М.О. Євдокімова**
Державний біотехнологічний університет

Ефективна фінансова діяльність підприємств неможлива без постійного залучення позичкових засобів. Використання позичкового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємств, забезпечити ефективне використання власного капіталу, формування різноманітних цільових фондів, підвищити ринкову вартість підприємств. Залучення позикового капіталу дозволяє розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити ефективне використання власного капіталу, прискорити формування цільового фінансування, підвищити ринкову вартість підприємства.

На сьогодні не існує єдиної точки зору щодо визначення позикового капіталу підприємства. Кожен науковець дає своє трактування поняттю «позиковий капітал» і характеризує його по своєму. Одні автори наголошують на необхідності використання та залучення додаткових коштів в розвиток підприємства, а інші вчені стверджують, що підприємство повинно використовувати більше власних коштів для свого розвитку. Позиковий капітал – це грошовий капітал, що надається в позику його власником іншому власнику-підприємцю на певний час, на умовах повернення, за плату у вигляді процента [1].

Поддєрьогін А.М. до залучених коштів відносить кошти інших кредиторів, які надаються підприємствам у позику під певний (обумовлений) відсоток на термін до одного року з оформленням векселя чи іншого боргового зобов'язання [2].

Згідно з П(С)БО 2 позиковий капітал – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. Філімоненко О. С. додатково залучені кошти підприємства поділяє на: позикові кошти – це кошти, що отримані підприємствами у вигляді банківських кредитів для створення сезонних запасів матеріальних цінностей на покриття затрат виробництва. Вони додаються підприємствам на визначений строк, після закінчення якого повинні бути поверненні банку; залучені кошти – це кошти, що не належать підприємству однак у силу діючої системи розрахунків знаходяться у його обігу [3].

В економічному словнику доктора економічних наук, професора С.В. Мочерного йдеться про те, що позиковий капітал – це грошовий капітал власник якого надає його іншим особам на певний термін у користування за здалегідь обумовлену плату у вигляді процента. Позиковий капітал є відокремленою формою промислового капіталу, він формується із тимчасово вільних коштів, які утворюються в процесі обороту продуктивного та торгового капіталу із трудових заощаджень населення та інших джерел [4].

На основі проаналізованих підходів щодо трактування предмета дослідження можна запропонувати таке визначення його поняття: позиковий капітал – це частина капіталу підприємства, призначена для фінансування його діяльності, отримана на основі терміновості, поверненості, платності, забезпеченості та цільового використання. Капітал, що поряд з іншими видами економічних ресурсів забезпечує виробничий процес, у ринкових умовах перетворюється на один з основних визначальних чинників ефективності господарювання. Від їх правильного формування, величини і раціональної структури значною мірою залежать темпи росту виробництва продукції і національного доходу країни. Капітал підприємства відбиває процес створення, розподілу, використання і відтворення фінансових ресурсів як у масштабах окремого підприємства, так і держави загалом. У зв'язку з цим управління капіталом підприємства на основі залучення й ефективного використання позикових коштів на основі оптимізації його структури є однією з важливих функцій, яка спрямована на забезпечення досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності кожного підприємства.

Управління позиковим капіталом займає важливе місце як у стратегічному, так і в тактичному розвитку підприємства. З одного боку, позиковий капітал забезпечує високу рентабельність, надає підприємству нові можливості для розвитку та реалізації своїх потужностей, досягнення поставлених завдань та цілей, розширення виробництва, забезпечує інвестиційну активність із боку зовнішнього фінансового простору. Залучений капітал дає змогу активізувати діяльність, розширити сферу впливу підприємства.

З іншого боку, велика частка позикових ресурсів у капіталі підприємства підриває його фінансову стійкість, несе низку додаткових витрат та робить підприємство більш несамостійним. Саме тому підприємства часто стикається з проблемою управління позиковим капіталом, адже необхідно постійно аналізувати вплив позикового капіталу на фінансовий стан підприємства-позичальника, зберігати оптимальне співвідношення між частками позикового та власного капіталу в розпорядженні підприємств, оптимізувати

структуру позикового капіталу. Управління позиковим капіталом – це система принципів і методів розроблення та реалізації фінансових рішень, що регулюють процес залучення позикових коштів, а також визначають найбільш раціональні джерела фінансування позикового капіталу відповідно до потреб і можливостей розвитку організації на різних етапах її існування [5].

Основними завданнями механізму управління позиковим капіталом є: винайдення можливих джерел зовнішнього фінансування діяльності підприємства; оптимальне та ефективне використання запозичених коштів, підвищення прибутковості; досягнення високого рівня рентабельності підприємства та утримання середнього рівня його фінансової стійкості; кількісна оцінка всіх можливих ризиків залучення позикових коштів; якісне управління обслуговуванням заборгованості суб'єктів підприємництва; збалансування обсягів власного та позикового капіталу; підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання; вчасність та повнота повернення запозичених коштів кредиторам та виплата дивідендів інвесторам; приведення у відповідність поточного управління позиковими ресурсами стратегічному плану діяльності.

Управління позиковим капіталом – це цілеспрямований процес їх формування з різних джерел і в різних формах відповідно до потреб підприємства у позикових коштах на кожному етапі його розвитку.

У сучасних умовах розвитку підприємництва для фінансування діяльності суб'єкти господарювання, крім власного капіталу, досить часто використовують позиковий капітал. Це сприяє розширенню можливостей формування оборотних активів, має приводити до зростання рентабельності власного капіталу, хоча негативно впливає на фінансову стійкість та платоспроможність підприємств. Тому нерідко це стає причиною дискусій щодо залучення позикових коштів.

Інформаційні джерела

1. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 520 с.
2. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник 3-тє вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2000. 460с.
3. Філімоненко О.С. Фінанси підприємства: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 400 с.
4. Економічний словник. За редакцією доктора економічних наук, професора С.В. Мочерного.
5. Бланк І.О. Управління активами і капіталом підприємства. Київ: Ельга, 2005. 448 с.